

העני והעשיר

אמרו חכמינו זכרונם לברכה, שהיה איש אחד עשיר גדול מאד והיה חושב בלבו ואומר: מה יתרון לי בכל עמלי ומה יועיל עשרי והוני בשעת מותי? והיו אומרים לו בני אדם, לעשות צדקה וחסד בהונו והוא ילוונו מכל עמלו ותהיה לו צידה לדרך; כי העושר אינו עומד וקל מהרה יאבד, שנאמר: 'התעיף עיניך בו ואיננו' [משלי כג, ה]. ויישבע שלא יתן צדקה מהונו, אלא למי שנתייאש מבטחונו מהעולם הזה.

ויהי ביום אחד, ויצא אל מחוץ לעיר וירא עני יושב באשפה ועליו בלויי סחבות שהיה מתכסה בהן, ויאמר בלבו: אמנם כי זה העני נואש מטוב העולם והיה מייחל למוות, לפי שהוא בצער גדול מעוני ואין לו בטחון בעולם הזה. ויתן לו מאה דינרין.

ויתמה העני מאד ויאמר לו העני: "מדוע נתת הממון הרב הזה לי לבדי בין כל עניי העיר?"

ויאמר לו: "מפני שנשבעתי, שלא אתן צדקה אלא למי שנואש מטוב העולם הזה."

ויאמר לו האביון: רק הטיפש הכסיל והכופר הוא נואש מטוב העולם הזה, כי אני בוטח ביי ובחסד בוראי ומייחל לרחמי בכל עת ורגע ועונה, שנאמר: 'ורחמי על כל מעשיו' [תהלים קמה, ט]. הלא קרית: 'מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון' [שמואל א' ב, ח]. הלא תדע, כי אין ליי מעצור להרים אותי ולהעשירני ולהושיעני מן הצרה הזאת. עזוב הטפשות הזאת והרחיקה ממך ויהיה טוב לך."

ויאמר לו העשיר: "לא היה שכרי שריחמתי וחמלתי עליך אלא שחירפתי וגידפתי?"

ויאמר לו העני: "אתה חשבת שחמלת עלי; ולא היה כן, אלא שהרגתני, כי לא נתייאשו מטוב העולם הזה אלא המתים."

ויאמר העשיר בלבו: אם כן, אפוא, אלך לבית הקברות ואקבור שם את הממון הזה עם המתים שנתייאשו מטוב העולם הזה! ויעש כן.

ויעברו עליו זמנים, ויתרושש העשיר, ולא נשאר לו כלום. וכראותו כי צר לו, וילך ויחפור בבית הקברות להוציא את הממון שטמן שם להתפרנס ממנו. וימצאוהו השומרים ויתפשוהו ויביאוהו לשר העיר. ויהי שר העיר אותו העני של האשפה; לפי שהיה בן טובים, וכשמת שר העיר, נקבצו כל אנשי העיר ושימו את העני הזה, בן טובים, עליהם לראש ולקצין.

וכאשר הביאו את האיש החופר בבית הקברות, ויאמרו לשר העיר: "אדוננו, זה האיש מצאנו חופר הקברים להפשיט התכריכין מהמתים."

וירא אותו השר וכירהו. ויתנכר אליו וידבר אליו קשות.

ויאמר לו: "אדוני, חס ושלום, כי לא עלה על לבי מעולם הנבלה הזאת; אבל אירע לי כך וכך."

ויספר לו את כל אשר קרהו בממון שטמן בבית הקברות.

ויאמר לו השר: "אני הוא העני שהייתי יושב באשפה שאמרת לי שנואשתי מטוב העולם."

ויקם אליו ויחבקהו וינשקהו; ויצו להוציא את הממון מבית הקברות ולתת אותו לו; ויצו עוד לתת לו ארוחה ומשאת מבית השר דבר יום ביומו כל ימי חייו.

יתברך ויתעלה משפיל ומרים, מוריש ומעשיר.